

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Corollaria notatu digna

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

ad bonitatem divinam, & ad justitiam, & ad liberalitatem, & misericordiam: tamen secundum aliam, & aliam rationem. Communicatio enim perfectionum absolute considerata, pertinet ad bonitatem, sed in quantum perfectiones rebus à Deo dantur. Sed in quantum earum proportionem, pertinet ad justitiam. In quantum vero non tribuit rebus perfectionem, sed solum propter suam non propter acritatem suam, sed solum propter suam bonitatem, pertinet ad liberalitatem. In quantum vero perfectiones dantur rebus à Deo, omnem defectum rebus, pertinent ad misericordiam. Unde D. Bernardus serm. 1. super salve Regina: Misericordia Dei (inquit) primordialis ipsa causa omnium est, & universalis causa eorum.

45 Dico secundò: misericordia, ut dicit affectum subveniendi alienæ miseriæ, reperitur in Deo formaliter: non tamen ut est motus appetitus sensitivi, quo quis de alieno malo tristet.

Prima pars conclusionis probatur: Hic affectus sublevandi alienam miseriæ, qui non est passio, sed simplex voluntatis actus, nullam in se includit imperfectionem, & non ad aliam quam ad misericordiam quæ est virtus, spectat: ut colligitur ex D. Thomæ hic art. 3. & 2. 2. quæst. 30. art. 3. ad 4. & quæst. 31. art. 1. ad 3. Ergo misericordia, ut dicit talem affectum, reperitur in Deo formaliter.

Ad dō quod effectus subveniendi alienæ miseriæ, ex affectu voluntatis procedit: Ergo si misericordia Deo tribuitur secundum effectum, debet etiam in illo admitti secundum affectum, non quidem passionis, vel appetitus sensitivi, quia quod est sensibile, longè abest à Deo, sed voluntatis, quo vult nostram sublevare miseriæ. Unde Augustinus lib. 2. ad Simplicem quæst. 2. De misericordia si auferas compassionem, ita ut remaneat tranquilla bonitas subveniendi, & miseriæ liberandi, insinuat divini misericordiam quasi quædamque cognitio. Et lib. 1. contra adversarium legis: Deus zelat sine amore, irascitur sine perturbatione, & miseretur sine ullo dolore. Ex quo sufficienter probata manet secunda pars conclusionis.

S. II.

Corollaria notatu digna.

46 Dicitur inferes primò, misericordiam esse attributum maxime proprium & connaturale Deo. Quia cum Deus sit summum & infinitum bonum, est maxime sui diffusivus & communicativus, & maxime cupit per communicationem suæ bonitatis, & suorum donorum, tum naturalium quam supernaturalium distributionem, tollere miseriæ & defectus à rebus, & præcipuè à creaturis rationalibus. Unde D. Bernardus serm. 5. de natali Christi sapienter observat, quod Deus in Scriptura, misericordiarum, non verò iudiciorum, vel ultionum pater appellatur: quia, ut canit Ecclesia, Illi proprium est misereri semper & parcere. Et quia miserandi causam & originem sumit ex proprio: iudicandi vero vel ulciscendi, magis ex nostro. Nec solum patet misericordiarum est Deus, sed etiam mater, ut notat Chrysostomus in orat. de Sancto Philo. Nam quemadmodum parturientes cupit enutrire, ita ille cupit effundere suam misericordiam, quæ illi non minus est naturalis, quam calorigni, & lux Soli. Unde Dionysius: Sicut Sol

Tom. I.

A noster, non cogitatione, aut voluntate, sed eo ipso quod est, omnia illustrat quæ ejus lumen pro modo suo capere possunt: sic etiam ipsum bonum, scilicet Deus, omnibus pro eorum captu, totius bonitatis radios emittit.

Notant etiam Scripturæ Interpretes, quod in 47 Genesi ubi dicitur, quod Deus spiravit in faciem hominis spiraculum vitæ, in lingua Hebræico ponitur verbum נָפַח Napach, quod significat respirare, seu flatum emittere: ut per hoc significetur, tam naturale esse Deo misereri, & benefacere, quam homini respirare. Unde Psal. 108, ait Propheta Regius: Fac mecum propter nomen tuum. Quid est fac mecum: Cur nihil aliud addit? Ut scilicet intelligeremus, quod adeo propria & naturalis est Deo misericordia, ut Deo idem sit facere, ac misericordiam exercere. Quare Euthimius appellat Deum: infinitum quoddam misericordiam Pelagus, in quo qui se mergit, non obruitur, sed salvatur; obruitur verò qui non se immergit.

Inferes secundò, quod licet attributum misericordiam ad voluntatem pertineat, præsupponit tamen omnipotentiam, & in ea fundatur, & veluti radicatur. Ratio est, quia misericordia est attributum non solum affectivum, sed etiam effectivum; nec solum dicit affectum voluntatis, quo Deus vult alienæ subvenire miseriæ, sed etiam virtutem & potentiam, quæ potest tollere miseriæ & defectus à rebus: Ergo divina misericordia includit, vel saltem supponit ejus omnipotentiam, & in ea fundatur. Unde Sapientiæ dicitur: Misereris omnium, quia omnia potes. Et Psalmo 61. dicit Propheta: Semel locutus est Deus, duo hac audivi, quia potestas tibi est, & tibi Domine misericordia. Quasi diceret: id est tibi misericordia, quia potestate & omnipotentia præstas. Et Apostolus ad Roman. 9. Deus volens ostendere potentiam suam, sustinuit in multa patientia vasa iræ aperta in interitum.

His etiam consonant verba Ecclesiæ, quæ in quadam oratione sic loquitur: Deus qui omnipotentiam tuam, parcendo maxime, & miserendo manifestas. Cujus dicti tres egregias rationes assignat S. Thomas infra quæst. 25. art. 3. ad 3. ubi ait: Dei omnipotentia ostenditur maxime in parcendo & miserendo; quia per hoc ostenditur Deum habere summam potestatem, quod libere peccata dimittit: ejus enim qui superioris lege stringitur, non est libere peccata condonare. Vel quia parcendo hominibus & miserendo, perducit eos ad participationem infiniti boni, qui est ultimus effectus divine virtutis. Vel quia effectus divine misericordiam est fundamentum omnium divinorum operum: nihil enim debetur alicui, nisi propter id quod est datum ei à Deo, non debitum: in hoc autem maxime divina omnipotentia manifestatur, quod ad ipsum pertinet prima institutio omnium bonorum.

E Inferes tertio, misericordiam in Deo, non solum includere omnipotentiam & virtutem infinitam, sed etiam omnem perfectionem simpliciter simplicem, & rationem actus purissimi & perfectissimi.

Hoc corollarium egregie explicat Cajetanus 2. 2. quæst. 30. art. 4. his verbis: Ex actu ejus apparet quod misericordia in seipsa exigit immunitatem à miseria. Nam si distinguamus misericordiam, in misericordiam simpliciter, & misericordiam respectu talis vel talis miseriæ: inveniemus quod quæ ratione misericordiam respectu talis miseriæ, pura paupertatis, immunitas est ut sic à paupertate; quia ad ipsam spectat dando sublevare pau-

re paupertatem: eadem ratione misericordia simplici- ter & absolute libera est à miseria, quia ejus est suble- vare à miseria, non hac vel illa. Et quoniam omnis potentialitas, miseria quaedam est, propter quod omnem creaturam miseria alicui subjectam esse aliquo modo o- portet; consequens est ut misericordia secundum se exi- gat in seipsa superioritatem talem ac tantam, ut actus purus sit, ut summa natura sit, ut Deus sit: & propter- ea Deo proprium ponitur miseri, & ejus omnipoten- tiam, qua super ejus actualitate fundatur, manife- stare.

50 Inferes quartò, misericordiam Dei esse im- mensam, & ubique diffusam, nullisque locorum spatii, aut temporum intervallis conclusam. Nulla enim est creatura in mundo, à qua ali- quem defectum & miseriam Deus non expellat, per aliquam lux bonitatis perfectionem & par- ticipacionem. Unde misericordiã Dei terra ple- na esse dicitur à Propheta. Quia enim (inquit

in Pf. Augustinus) in terra abundat miseria hominis, ibi etiam superabundat misericordia Dei. At si terra ple- na est divina misericordiã, numquid eã cœlum vacabit, ubi nulla est miseria? Abiit: ut enim ele- ganter profequitur idem S. Doctor: Omnia indig- ent Domino, & misera & felicia: sine illo miseri non sublevantur, sine illo felix non regitur.

Sed quod magis mirum est ac stupendum, eadem miseri- cordia in inferiores etiam terræ partes descen- dit, & ipsum etiam infernum, à quo longè ab- esse videtur, pervagatur: quia ibi punit citra condignum, ut notat idem Augustinus term. 6. ad fratres in Eremito, his verbis: Iustus & iniustus, beatis & damnatis; misericordiam cum iustitia sem- per agit omnipotens Deus: Beatis enim dat gloriam quam non merentur habere, quibuscumque bonis com- missis; & malis dat poenam quam majorem meren- tur habere de malis commissis. Unde ipsi etiam damnati dicere possunt: Misericordia Domini, quia non sumus consumpti.

51 In hujus rei typum, & ad declarandam divi- ne misericordiae magnitudinem, & extensionem, Ezechielis 1. divinae misericordiae thronus dicitur esse positus supra firmamentum. Duo enim habet firmamentum, unum quod sit primum subiectum in quo tempus existit; est enim tem- pus mensura primi & regulatissimi motus, qua- lis est motus firmamenti, sive primi mobilis, ut docent Philosophi. Alterum est quod universa loca complectitur, eaque omnia transcendit. E- gregie ergo divinae misericordiae thronus super firmamentum describitur, quia divina miseri- cordia nullo circumscibitur tempore, sed ab æ- terno, & usque in æternum se extendit super ti- mentes eum, ut dicit Propheta, & nullo coar- ctatur loco, sed ubique diffunditur, & ad omnes mundi partes se extendit.

52 Addit D. Joannes in Apocalypsi, immensum illum divinae misericordiae thronum esse Iride circumdatum, & ejus aspectum similem visioni Smaragdinae. Iris, inquit, in circuitu sedis, & aspectus ejus similis visioni Smaragdinae. Iris est divinae clem- entiae signum, ut dicitur Genes. 9. & sicut in Iride varii colores videntur, sique pulcherrimi; ita Dei misericordia multiplex nobis apparet, juxta illud Prophetae, misericordia tua multa Domine De quo videri potest D. Bernardus term. 2. de septem panibus. Dicitur etiam similis visioni Smaragdinae, quia sicut nullius coloris aspectus jucundior est, quam aspectus Smaragdi, qui vi- riditate sua oculorum lassitudinem recreat; sic etiam nullius attributi divini consideratio, ita

Apoc.

A mentem hominis exhilarat, ac demulcet, sicut divinae misericordiae contemplatio. Unde Augustinus loco supra citato, in hujus divini attri- buti laudes totus effusus, exclamat: Quid Christi incarnavit, nisi misericordia? Quid eum subiecit nos- tra miseria, nisi sola clementia? O beata misericordia, qua sola commercium nostrae salutis agnovit. Sola enim misericordia ad Deum dirigit hominem: sola ad Deum deducit hominem, sola Deum deducit ad hominem. Haec est sola mediatrix adversos consolans, haec disjunctos co- pulat, haec sola Deum humilians, nos sublimat. O quam pia fuit Dei descensio, ut nostra esset gloriosa assum- ptio! O grandis & infinita misericordia! tu sola per- trahere Deum de caelo ad terram, & nos de caelo ad regnum erigere. O magnum misericordiae vinculum, quo Deus ligari voluit & potuit, & homo ligatus vin- cula iniquitatis dirumpit! Accedamus ergo cum fide- cia, inquit Apostolus, ad thronum misericordiae- jus. Curramus (addit Bernardus) in odorem un- guentorum israhel; curramus ad oleum de oliva speciosa in campis expressum, nulla infectum amaritu- dine, nulla substantiarum amaritudine; ad oleum quod super ceteros enatat liquores, ad misericordiam quae superat omnipotentiam.

C Inferes ultimò, mysterium Incarnationis fu- isse necessarium ad aliquod divinae misericordiae complementum. Duplex enim est misericordiae actus, ut supra annotavimus. Alter repellere mis- feriam, alter ex aliena tristari miseria, & alterius compati ærumnis. Primus quidem Deo com- petebat ratione suae bonitatis & omnipotentiae. Secundus verò divinae adverbabatur natura, ut supra ostensum est. Unde ut ex utroque actus Dei completeretur misericordia, & ut posset compati infirmitatibus nostris, voluit nostram assu- mere naturam, & ut loquitur Apostolus: Dedit se per omnia fratribus assimilari, ut misericors fieret. Unde Chrylogos: Christus venit suscipere infir- mitates nostras, & suas nobis conferre virtutes: huma- na querere, praestare divina: accipere injurias, reddere dignitates; quia medicus qui non fert infirmitates, co- rrare nescit. Quare possumus Tertullianum senten- tiam, pie, & ad rem praesentem aptissime, immu- tare. Sicut enim ante Incarnationis mysterium, Deus ex nostro justus, ex suo misericors dici po- terat, ut loquitur ille Auctor lib. 2. contra Mac- tionem. Ita & post ineffabile illud divinae miseri- cordiae sacramentum, ex nobis non solum justus, sed etiam misericors dici potest. Ex hoc enim quod humanam naturam suscepit, & ad ho- mines se inclinavit, splendidius enituit divinae misericordiae, & ex utero virginali cum illo- gressa est: juxta illud Job 31. Ab infantia mea crevit miseratio, & ex utero matris meae egressa est.

E Et ideo Beata Virgo, mater vocata est, non Dei- tatis, sed misericordiae, quia ut ait Andreas Je- rosolymitanus: Dei filius suapte natura clemens, in utero virginali, ceu natura officina, in qua ad imita- tionem mirabiliter seipsum conclusit, humanita- tis studiosus fuit.

